

щата да се говори никога нѣщо лошо за него, не само като човѣкъ, но имъ е и неприятно, когато обективно се говори за него като музикантъ или се оценява безпристрастно неговото творческо дѣло. Изразъ на тази си голѣма обичъ и признателностъ къмъ М. казанлъчани сж дали чрезъ отреждането на единъ дѣлъ отъ музея на „Искра“, посветенъ на М. Въ него сж съхранени рѣкописи, вещи, дрехи и нѣща, свързани съ живота на М. въ Казанлъкъ. Смело може да се каже, че никой отъ нашитѣ културни дейци не е запазилъ такова обаяние за себе си като М. — приживе и следъ смъртъта си. Творчеството на М. се състои отъ училищни пѣсни, издадени въ отдѣлни тетради, подъ поетичното име „Славееви гори“, хорови китки отъ народни пѣсни, пѣсни за хоръ — лично творчество, аранжирани и разработки на народни пѣсни за духовъ оркестъръ, и операта „Сиромашкия“. Училищнитѣ пѣсни — два и тригласни — иматъ хубава мелодическа линия, но съвсемъ обикновена хармония, и не всѣкога — една правилна декламация. Хоровитѣ китки отъ народни пѣсни („Мама Иванчу думаше“ и „Каква мома видѣхъ, мамо“ — най-хубавитѣ) представятъ едни вокални потпури, въ които връзката между отдѣлнитѣ пѣсни не е постигната, — липсватъ модулационни преходи и, изобщо, хармонично сж много еднообразни. Разработкитѣ на народни пѣсни за духовъ оркестъръ („Народенъ букетъ“ и „Родопска легенда“ — най-хубавитѣ) страдатъ отъ сжтитѣ недостатѣци, а „Сиромашкия“ е единъ много наивенъ опитъ за писане на опера. Въпрѣки всичко това, обаче, творчеството на М. има голѣмо културно-историческо значение, — защото неговитѣ хорови и инструментални китки, пѣсни и инструментални нѣща отъ лично творчество бѣха най-главното сръдство за да се привикне нашия народъ къмъ слушане на хармонична музика. Неговитѣ творби съставляха главния материалъ за историческитѣ наши литературно-музикални вечеринки, („Каква мома видѣхъ“ и „Мама Иванчу думаше“ и до сега влизатъ въ програмитѣ на хоровитѣ концерти, а „Народенъ букетъ“ и „Родопска легенда“ и днесъ сж любими

митѣ номера на широката публика при градинскитѣ концерти на военнитѣ духови или струнни оркестри). И тукъ трѣбва да се изтъкне, че и досега творческото наследство на М. — най-заслужилиятъ на народа нашъ музикантъ — не е превѣдено въ известностъ, — липсва единъ пълненъ списъкъ на произведенията му, както липсва и една пълна биография за неговия животъ и дейностъ. (Гл. Ив. Камбуровъ „Българската музика“ — минало и съвременностъ — стр. 31—41).

Неговиятъ синъ, **Христо М.**, род. въ Казанлъкъ, училъ флейта въ Софийското музикално училище, е добъръ хормайсторъ, и пише хорови пѣсни въ народенъ духъ. Сега е капелмайсторъ на оркестъра при мина Перникъ.

Мантовани, Танкредо — Mantovani, Tancredo — италиански музикаленъ естетъ и писателъ, род. 27 септ. 1864 въ Ферара, училъ при Бузи въ Болоня, преподавателъ въ музикалния лицей „Росини“ въ Пезаро, писалъ: „Музикална естетика“, монографии за Орlando ди Ласо, Росини и др.

Мантуани, Осипъ Др. — директоръ и професоръ, род. 28 мартъ 1860 въ Люблина, училъ история на изкуствата въ Виенския университетъ, дето е взелъ докторатъ, а музика — въ Люблина — при А. Фюрстеръ (стария) и при И. Бемъ и А. Брукнеръ въ Виена. М. е теоретикъ и историкъ на музиката и, сжщевременно, (поради художественитѣ си студии) — историкъ на изкуството. Служилъ е въ историческата библиотека въ Виена, а 1909—1924 е билъ директоръ на Народния музей въ Люблина. Писалъ е редица критики по домашна и чужда история на изкуството.

Мануале, ит. manuale — при органа, клавиатуритѣ, на които се свири съ рѣже — противоположно на *pedal*, на който се свири съ крака. Споредъ голѣмината на органа, М-тъ могатъ да бждатъ отъ 2—5, а начинътъ на свирене на тѣхъ остава сжщия, както на пианото.

Мануалитеръ, лат. manualiter — „сържа“, — при органа, означава, че свирецътъ ще си служи само съ мануалитѣ — безъ педалитѣ.